

УДК 027. 081 (477)

Галина БУЛАХОВА,

мол. наук. співроб. НБУВ

Інформаційно-аналітична діяльність бібліотек як форма творення наукового знання

Стаття присвячена аналізу наукової складової діяльності інформаційно-аналітичних структур бібліотек, висвітленню окремих аспектів їх участі у творенні наукового знання.

Загальносвітова тенденція збільшення кількості інформації в суспільстві і, як наслідок, зростання інформаційних запитів користувачів бібліотек потребують реалізації проектів щодо поліпшення повноти та якості інформаційно-аналітичної діяльності наукових бібліотек.

Наукові бібліотеки сьогодні значно розширили сфери своєї діяльності. Проводиться науково-організаційна та науково-просвітницька діяльність, яка пов'язана з проведенням міжнародних конференцій, семінарів, суспільних акцій та інших заходів. Останніми роками надзвичайно актуалізувалася діяльність інформаційно-аналітичних структур на базі наукових бібліотек.

Становлення інформаційної аналітики, як особливої діяльності бібліотечних структур, проходило в найкоротші строки, в умовах максимальної інтенсифікації всіх процесів і загострення багатьох проблем в українському суспільстві. За багатьма векторами змін соціальної структури, що визначали процес становлення інформаційної аналітики, досвід Національної бібліотеки імені В. І. Вернадського (НБУВ) був у багатьох моментах унікальним. Кожна нова галузь у бібліотечній діяльності в стадії зародження ініціює такі структурні процеси, як професіоналізація та технологізація. Певний рівень зрілості подібних перетворень сигналізує про стан розвитку діяльності в цьому напрямі.

Сучасні наукові бібліотеки співпрацюють і надають інформаційно-аналітичну підтримку державним, науковим, освітнім і культурним установам, суспільним організаціям.

Цінність наукових бібліотек як структур, які надають інформаційно-аналітичну продукцію, зумовлена їх величезним інформаційним потенціалом. Інформаційно-аналітична діяльність – це особливий напрям інформаційної діяльності, пов'язаний з виявленням, опрацюванням, збереженням та поширенням інформації переважно у сфері управлінської, політичної та економічної діяльності [1]. Проте для управлінської

сфери, політики та економіки важливим є не стільки своєчасне ознайомлення з первинною інформацією, скільки випереджувальне виявлення проблемних ситуацій і прогноз розвитку подій. Необхідність в отриманні такої інформації зумовлена переходом владних структур до прогностичних форм діяльності з використанням багатоваріантних моделей розвитку подій, що потребує не просто констатації фактів для доведення тієї чи іншої тези, а системного підходу до розв'язання проблеми в цілому на основі поєднання інтелектуальних здібностей людини з функціональними можливостями сучасних автоматизованих інформаційних систем [2].

Перевагами роботи інформаційно-аналітичних служб є оперативний доступ до великих масивів різноманітної інформації, наукової монографічної літератури, наукових статей, матеріалів періодики, інформації з мережі Інтернет.

Робота інформаційно-аналітичних структур на базі наукових бібліотек забезпечує перш за все розв'язання таких завдань:

- отримання достовірної і об'єктивної інформації про перебіг цих процесів, у тому числі і в регіональному аспекті;
- виявлення суспільно-політичних, соціально-економічних, науково-технічних та інших проблем;
- моніторинг інформаційного простору;
- системний аналіз одержаної інформації;
- забезпечення органів управління, установ і організацій, громадян інформацією, одержаною при здійсненні моніторингу;
- виявлення чинників, що викликають суспільно-політичні, економічні й соціальні загрози в даний час і в перспективі.

Нині одним із пріоритетних і перспективних напрямів роботи інформаційно-аналітичних служб на базі наукових бібліотек є підготовка інформаційних продуктів «на випередження». Такі матеріали можуть містити експертні оцінки, аналітичні довідки та прогнози розвитку ключових проблем нашого суспільства.

Зокрема, Служба інформаційно-аналітичного забезпечення органів державної влади (СІАЗ) Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського має позитивний досвід вироблення різноманітних якісних інформаційно-аналітичних продуктів. Сьогодні можна констатувати велике зростання таких запитів користувачів продукції СІАЗ, як електронні версії аналітичних матеріалів на замовлення органів державної влади всіх рівнів, громадських організацій, економічних структур, наукових працівників, електронні версії тематичних та видових збірань публікацій тощо. На сьогодні постійними багаторічними абонентами

служби є обласні, міські, районні держадміністрації, а також громадські організації, інформаційні центри в усіх регіонах України (загальна кількість понад 600 колективних абонентів). Працівники служби неодноразово брали участь у наукових конференціях, а саме: у міжнародних наукових конференціях, що проходили в НБУВ; у роботі Міжнародної наукової конференції «Книжкова культура: Досвід минулого і проблеми сучасності», організованої Науково-видавничою радою РАН, Науковим центром досліджень книжкової культури РАН та Науковою радою РАН «Історія світової культури», яка відбулася в грудні 2008 р. у Москві. Крім того, співробітники НБУВ узяли участь у Міжнародному форумі «Проблеми розвитку інформаційного суспільства», у рамках якого відбулися VI Міжнародна науково-практична конференція «INFORMATIO-2009: Електронні інформаційні ресурси: створення, використання, доступ» та XIII Міжнародна науково-практична конференція УкрНТІ «Побудова інформаційного суспільства: ресурси і технології» у жовтні 2009 р. у м. Львів.

У збірнику «Наукові праці Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського» (видається щорічно) та інших наукових виданнях неодноразово були представлені матеріали співробітників СІАЗ щодо шляхів удосконалення та ефективного використання бібліотечного потенціалу в інформаційно-аналітичній роботі.

Підсумовуючи, можна констатувати, що інформаційно-аналітична діяльність великих наукових бібліотек сьогодні повною мірою здатна реалізувати інформаційні вимоги сучасного замовника.

Список використаної літератури

1. *Сілкова, Г.* Інформаційно-аналітична діяльність як напрям інформаційної діяльності [Текст] / Г. Сілкова // Вісн. Кн. палати. – 1999. – № 3. – С. 15–16.
2. *Сорока, М. Б.* Національна система реферування української наукової літератури [Текст] / М. Сорока / НАН України, Нац. б-ка України ім. В. І. Вернадського. – К. : НБУВ, 2002. – 209 с.
3. *Ступак, В.* Науково-аналітична діяльність у галузі суспільних наук в Україні: сучасний стан та перспективи розвитку [Текст] / В. Ступак // Вісн. Кн. палати. – 2000. – № 1. – С. 21–24.